

Dimmalætting 11. juni 2010

Min Mening

Høgni Hoydal

Hvor dybt skal vi neje?

Edmund Joensen og Kaj Leo Johannesen går sammen med Dansk Folkeparti og andre kræfter direkte imod Færøernes Lagting og imod det færøske folks rettigheder til demokrati og egen forfatning

Alle partier i Lagtinget er enige. Efter 10 års arbejde er der enighed om et forslag til færøsk forfatning, som skal forelægges det færøske folk at tage stilling til i en folkeafstemning.

Det bliver første gang, at Færøernes folk selv afgør, hvorledes demokratiet på Færøerne skal organiseres. Hvilke grundlæggende rettigheder og pligter alle borgere har. Hvorledes magten skal begrænses, kontrolleres og underlægges indsigt. Hvilke procedurer der skal gælde, når Færøerne indgår aftaler med andre lande og organisationer – og at folket skal efterspørges, såfremt magt flyttes fra det færøske folk til andre at forvalte. Hvorledes myndigheder skal stå til ansvar overfor folket. Hvorledes ressourcer og offentlig ejendom skal forvaltes bæredygtigt og til gavn for hele samfundet. Og hvorledes man sikrer retssikkerhed og retssamfund.

Denne ret til demokrati er en grundlæggende rettighed, som de fleste lande i verden anerkender – og som bl.a. Danmark og alle de nordiske lande har forpligtet sig til at arbejde for igennem de Forenede Nationers konventioner. Ja, de nordiske lande er kendt for at gå i spidsen for at sikre disse rettigheder rundt om i verden.

Vi har gang på gang hørt om ligestillede parter, selvbestemmelsesret, gensidig respekt – og at såfremt færinger bare enes internt, så bliver beslutningerne også respekteret.

Færøernes forfatning fastsætter simpelthen, at Færøernes folk har den øverste politiske magt i Færøerne og at ingen kan lovgive eller forvalte eller dømme i Færøerne, medmindre Færøernes folk selv har vedtaget reglerne, procedurerne og tilsynet. Demokrati i praksis, hvor der ikke er enkelte partier eller politikere, som kan afgøre Færøernes status og fremtidsstatus.

Men demokrati skal ikke gælde i Færøerne...

Men så falder maskerne. Det danske folkeparti med Pia Kjærsgaard og Søren Espersen i spidsen kræver, at den danske regering og statsministeren sætter Lagtinget og Færøernes folk på plads. Retten til demokrati og respekten for færøske beslutninger og enighed, skal jo ikke tages i fuld alvor når det virkelig gælder. Det er ikke det færøske folk, som kan beslutte sin egen forfatning. Det skal politikere, jurister og embedsfolk i Danmark – som vi ikke har valgt – beslutte. Og love, som det færøske folk aldrig har vedtaget, skal anvendes for at tilsidesætte et færøsk demokrati.

Er der kun en anelse demokratisk tænkning og ansvar blandt færøske politikere, så står vi selvfølgelig og afgjort sammen om vores rettigheder. Vi redegør sagligt og begrundet for, hvilke rettigheder det færøske folk har, og at den færøske grundlov selvfølgelig kun kan vedtages af det færøske folk. At denne beslutning ikke skal tages på Christiansborg, men på Færøerne. Og at denne forfatning slår fast, hvorledes vi demokratisk skal gå frem, når vi vælger at organisere os som selvstændig stat eller om vi ønsker at indmelde os i organisationer eller unioner af forskellig karakter.

Men hvad skete der?

Lagmanden og Edmund Joensen til kamp

Ja, lagmanden Kaj Leo Johannesen var hurtig til offentligt at redegøre for, at han var enig med det Danske Folkeparti og juristerne i det danske statsministerium. Han gik som Færøernes lagmand direkte imod enigheden mellem alle partier i det Lagting, som har valgt ham - deriblandt repræsentanterne fra hans eget parti.

Og i hælene på ham kom så Edmund Joensen, som både i artikler og i Folketinget har kæmpet som en ulv i skoven imod et enigt lagting og været en hård fortaler imod, at Færøernes folk har ret til demokrati.

Skal vi le eller græde?

Ja, det vidste folketingspolitikere heller ikke, da Folketinget afholdt sin afslutningsdebat den 2. juni i år.

Debatten gik den rigtige vej

Undertegnede holdt først en tale om verdens situation, om visionerne for Færøerne som selvstændigt land og om vores ansvar i verdenssamfundet. Og jeg anbefalede vedholdende, at danske politikere ikke endnu engang forsøger at splitte enighed på Færøerne ved at drage sagen om Færøernes forfatning ned til Danmark.

Der kom en masse bemærkninger, især fra Dansk Folkeparti: Kristian Thuesen Dahl, Søren Espersen, Søren Krarup, Jesper Langballe og andre holdt fast i, at færinger ikke havde nogen ret til at beslutte sin egen forfatning, idet Danmark var en enhedsstat, hvor det er danske myndigheder, som har den øverste beslutningskompetence over Færøerne.

Jeg brugte megen energi på at redegøre for synspunkterne hos alle partier i Lagtinget, at færinger er en nation med selvbestemmelsesret, som aldrig har været en integreret del af den danske nation. Jeg gav eksempler fra historien, hvor bl.a. Norge havde egen grundlov allerede i 1814, selvom de var i union med Sverige frem til 1905. Jeg henviste til, at det færøske folk aldrig har vedtaget den danske grundlov og at vi kun en gang er blevet spurgt om vores stillingtagen, nemlig i 1946, da vi valgte løsrivelse. Også dengang var der færøske politikere som slog sig sammen med danske myndigheder og lagde forhindringer i vejen for, at en demokratisk beslutning blev eksekveret.

Jeg spurgte også danske politikere, hvordan det kunne være, at Færøernes folk ikke skulle have ret til at vedtage sin egen grundlov, når det danske folk for nylig skulle til folkeafstemning om en EU-grundlov - uden at færinger blev efterspurgt.

Og det gik meget godt med at begrunde synspunkterne. Andre politikere blandede sig i debatten, og sagde at de forstod situationen og de demokratiske begrundelser.

Edmund og Dansk Folkeparti holder sammen

Men så kom Edmund Joensen på talerstolen. Han takkede de politikere, som var imod enigheden i Færøernes Lagting, og han sagde at han var fuldstændig enig med Dansk Folkeparti og Langballe, Krarup, Espersen og andre, som roste Edmund Joensen for hans tale. Edmund Joensen meddelte også, at Sambandspartiet ville have Færøerne med i EU som en del af Danmark.

Politikere fra andre partier deltog i debatten og spurgte simpelthen Edmund Joensen, hvorledes det kunne være, at han gik imod enigheden i Lagtinget og de sagde at de forstod slet ingenting.

Det var pinligt at se og høre på. Meget pinligt. Og her taler jeg sikkert på vegne af de 179 folketingsmedlemmer, som oplevede dette.

Vildledende pressemeddelelse

Men herefter udsendte Edmund Joensen's folk en pressemeddelelse, hvor han udtrykte, at der var fuld enighed på Christiansborg om at modarbejde den færøske forfatning.

Dette er et direkte usandt billede af situationen. Og sandhedsværdien ses også i Edmund Joensen's pressemeddelelse, når han til slut i meddelelsen omtaler det såkaldte samråd, som Dansk Folkeparti har krævet med Lars Løkke Rasmussen i Færøudvalget i Folketinget. Edmund påstår, at han som formand i udvalget har sikret, at samrådet bliver lagt ud på internettet og sendt på den særlige folketingskanal. Men alle sådanne samråd bliver automatisk lagt ud på internettet og sendt på folketingskanalen.

Har vi planer om kun at neje og tie?

Samrådet afholdes nu på tirsdag den 15. juni kl. 11 færøsk tid. Og alene det, at det afholdes, hvor statsministeren skal give besked om, hvilke rettigheder vi har i Færøerne, er i sig selv en beskrivelse af en ordning, som ikke har noget med demokrati at gøre.

Tilbage står nu at se, hvorvidt vi endnu engang skal opleve, at færøske politikere kan gå direkte imod enigheder i lagtinget og direkte imod rettigheder hos den færøske nation, uden at nogen reagerer. Hvad mener for eksempel de partier, som har valgt Kaj Leo Johannesen til lagmand og som er i koalition med Edmund Joensen?

Et er sikkert. Det skaber ikke nogen respekt blandt danske politikere og hos os selv at konkurrere om, hvem der nejer dybest. Omvendt skaber det stor respekt, når vi tør stå ved vores rettigheder og med fornuftige begrundelser kræver at blive respekteret som et folk på lige fod med andre.